

АРХЕОЛОГІЯ
І ДАВНЯ ІСТОРІЯ
УКРАЇНИ
Випуск 1 (26)

2018
КИЇВ

НАУКОВА СЕРІЯ — ЗАСНОВАНА У 2010 Р.

ВИДАЄТЬСЯ ЧОТИРИ РАЗИ НА РІК

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

СКОРИЙ Сергій, доктор історичних наук, професор, Інститут археології НАН України

Відповідальний секретар:

ГОРБАНЕНКО Сергій, кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

БОЛТРИК Юрій, кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

БУРДУКЕВИЧ Ян, доктор гуманітарних наук, професор, Вроцлавський університет (Польща)

ЗАЛІЗНЯК Леонід, доктор історичних наук, професор, Інститут археології НАН України

ІВАКІН Гліб, член-кореспондент НАН України, Інститут археології НАН України

КУЛАКОВСЬКА Лариса, кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

МОЦЯ Олександр, член-кореспондент НАН України, Інститут археології НАН України

ОБЛОМСЬКИЙ Андрій, доктор історичних наук, Інститут археології РАН

ОТРОЩЕНКО Віталій, доктор історичних наук, професор, Інститут археології НАН України

ПЕТРАУСКАС Олег, кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

ПОТЄХІНА Інна, кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

СОН Наталія, кандидат історичних наук, Інститут археології НАН України

ТОЛОЧКО Петро, академік НАН України, Інститут археології НАН України

ХОХОРОВСЬКИЙ Ян, доктор гуманітарних наук, професор, Інститут археології Ягеллонського університету (Польща)

ЧАБАЙ Віктор, член-кореспондент НАН України, Інститут археології НАН України

У ВИПУСКУ:

СТАТТІ

АРХЕОЛОГІЯ І ПРОСТІР

КАРТОГРАФУВАННЯ ПАМ'ЯТОК

СТЕЖКАМИ ВІКІВ

АРХЕОЛОГІЯ І ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

АРХЕОЛОГІЯ І ДАВНЯ ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Науковий журнал з проблем археології та давньої історії

Серія присвячена публікаціям досліджень з археології та давньої історії України. Висвітлюються питання соціально-економічного розвитку та культурних зв'язків населення України у кам'яному та мідно-бронзовому віках, сторінки з історії киммерійців та скіфів, матеріальна та духовна культура античних греків у Північному Причорномор'ї, етногенез та рання історія слов'ян, розвиток давньоруських міст і сіл, матеріальної культури середньовіччя і нового часу. Видаються нові археологічні матеріали, розвідки з історії археології та архівні джерела.

Для археологів, істориків, краєзнавців, учителів історії, студентів історичних факультетів, усіх, хто цікавиться давньою історією України.

A series is devoted to publications of investigations on archaeology and ancient history of Ukraine. Questions of social and economic development and cultural relations of the population of Ukraine in the Stone and Copper-Bronze Age, pages of Cimmerian and Scythian history, material and spiritual culture of antique Greeks in Northern Black Sea Coast, ethnogenesis and early history of Slavs, development of the Ancient Russian cities and villages, material culture of Medieval and Modern periods are under observing. New archeological records, survey on history of archaeology and archival sources are being published.

This series is intended for archeologists, historians, regional specialists, teachers of history, students of historical departments and for all who is interested in ancient history of Ukraine.

Засновник та видавець:

Інститут археології
Національної академії наук України

Свідоцтво про реєстрацію ЗМІ:

КВ № 17659-6509Р від 29.03.2011

Адреса редакції:

Україна, 04210, Київ 210, просп. Героїв Сталінграда, 12

Тел.: (+380-44) 418-61-02

Факс: (+380-44) 418-33-06

E-mail: secretaradiu@gmail.com

Офіційна сторінка видання:

Сайт «Спілка археологів України» [<http://www.vgosau.kiev.ua>] —

Бібліотека — Журнал «Археологія і давня історія України»

[http://www.vgosau.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=111&Itemid=183]

Затверджено до друку Вченою радою

Інституту археології НАН України

20.02.2018, протокол № 2.

Науковий редактор *О. Є. Фіалко*

Рисунки *авторські*

Надруковано в авторській редакції

Комп'ютерна верстка *С.А. Горбаненка*

Усі права застережено. Передрук можливий
зі згоди редакції та авторів статей

Виходить за підтримки
Всеукраїнської громадської організації
«Спілка археологів України»

ISSN 2227-4952

Усі матеріали рецензовано

© ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ НАН УКРАЇНИ, 2018

Підписано до друку 8.03.2018. Формат 60 × 84/8. Гарн. Century Schoolbook. Папір офс.
Друк офс. Ум.-друк. арк. 29,6. Обл.-вид. арк. 38,2. Тираж 300 екз. Зам.

Тираж віддруковано «Видавництво «Стародавній світ»», тел. (044) 599-34-43

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 3991 від 24.02.2002 р.

ЗМІСТ

CONTENTS

Передмова

5 Foreword

СТАТТІ

ARTICLES

Кулаковська, Л. В., Герасименко, Н. П., Усик, В. І., Вотьякова, О. Л. Середньопалеолітична стоянка Рубан' у Закарпатті: стратиграфія, хронологія, індустрія

Kulakovska, L. V., Gerassimenko, N. P., Usik, V. I., Votyakova, O. L. Middle Paleolithic Site Ruban' in Transcarpathia: Stratigraphy, Chronology, Industry

Гречко, Д. С. Поховальний обряд населення Дніпровського Лісостепового Лівобережжя ранньоскіфського часу: варіант аналізу

Grechko, D. S. Funeral Rite of the Population of the Dnieper Forest-Steppe Left Bank of the Early Scythian Time: Variant of Analysis

Сапожников, І. В., Болтрик, Ю. В. Ягорлицькі кургани на лівобережжі Дністра (історія вивчення, картографія та топографія)

Sapozhnykov, I. V., Boltryk, Yu. V. Yagorlyk Kurgans of the Left Bank of the Dniester: History of Exploration, Cartography and Topography

Корвін-Піотровський, А. О. Археологічні карти Півдня України

Korvin-Piotrowskyi, A. O. Archaeological Maps of the South Ukraine

Фіалко, Е. Е. Амазонки епохи викінгов

Fialko, O. Ye. Amazons in Viking Age

Біляєва, С. О. Тюркський фактор у геопросторі України (за матеріалами археологічних досліджень)

Biliaieva, S. O. Turkish Factor in the Geographical Space of Ukraine (by Archaeological Materials)

АРХЕОЛОГІЯ І ПРОСТІР

ARCHEOLOGY and SPACE

Іванова, С. В., Никитин, А. Г., Кюсак, Д. В. Маятниковые миграции в Циркумпонтийской степи и центральной Европе в эпоху палеометалла и проблема генезиса ямной культуры

Ivanova, S. V., Nikitin, A. G., Kiosak, D. V. Pendulum Migrations in the Circum-Pontic Steppe and Central Europe During the Paleometal Epoch and the Problem of Genesis of the Yamna Culture

Болтрик, Ю. В., Окатенко, В. М., Тоцев, Г. М. Терени центру Скіфії (від Солохи до Чортомлика)

Boltryk, Yu. V., Okatenko, V. M., Toscev, G. M. The Territory of the Central Scythia (from Solokha to Chortomlyk)

Деміна, А. Д. Скелі, море і кургани: пам'ятки скіфського часу в ландшафті Північного Приазов'я

Demina, A. D. Stones, Sea and Barrows: Scythian Time Sites in the Landscape of Northern Azov Coast

Дзиговський, А. Н., Сапожников, І. В. Древние оборонительные сооружения переправы через Дунай у озера Каргал

Dzygovskiy, A. N., Sapozhnikov, I. V. The Ancient Defensive Fortifications of Danube Waftage near Kartal Lake

Вовкодав, С. М. Досвід використання географічних інформаційних систем в археологічних дослідженнях басейну р. Броварка на Переяславщині

Vovkodav, S. V. The Experience of the Use of Geographical Information Systems in Archaeological Researches of the Browarka River Basin of Pereiaslav Region

КАРТОГРАФУВАННЯ ПАМ'ЯТОК

MAPPING of SITES

Пробийголова, О. С. Поселення заключного етапу доби бронзи в басейні нижньої течії Сіверського Дінця та на Донецькому кряжі: археологічна карта регіону

Probyigolova, O. S. Late and Final Bronze Age Settlements in the Basin of The River Siverskiy Donets and on the Donets Ridge: Archeological Map of the Region

Білинський, О. О. Городища скіфського часу в Дніпровському Лівобережному Лісостепу: загальна характеристика, каталог, типологія

213

Bilynskyi, O. O. Scythian Time Hillforts in the Dnieper Left-Bank Forest-Steppe: General Characterization, Catalogue, Typology

СТЕЖКАМИ ВІКІВ

Прядко, О. О. Давньоруські городища, як маркери Наддніпрянського торгового шляху (ділянка «Переяславль—Воїнь»)

235

Сльников, М. В. Археологічні маркери південної ділянки Муравського шляху

246

Коржик, В. П. Шляхи військових подій: Буковина, XIV—XVIII століття

261

Шерстюк, В. В., Прядко, О. О. Картографування пам'яток давньоруського часу долини р. Оржиця: до реконструкції давніх шляхів регіону

270

PATHS AGES

Pryadko, O. O. Localization of the «Pereyaslav—Voyin» Part of the Dnieper Trade Path by the Settlements' Location

Elnikov, M. V. Archaeological markers of the southern section of the Muravsky Shlyah

Korzhyk, V. P. The Roads of Military Events: Bukovina, XIV—XVIII Centuries

Sherstyuk, V. V., Pryadko, A. O. Mapping of Monuments of Old Russ' Time of the Valley of the River Orzhitsa: to the Reconstruction of the Ancient Ways of the Region

АРХЕОЛОГІЯ І ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

Білинський, О. О., Яхимович, К. Господарство населення скіфського часу на Сеймі за даними геоінформаційного вивчення природних умов та пам'яток

280

Манігда, О. В., Пробийголова, О. С., Очеретний, С. В. Досвід топографічної зйомки городища на горі Лисуха. Обміри та аналіз сучасного стану пам'ятки. Реконструкція природного рельєфу

293

Горбаненко, С. А. Порівняльний аналіз сільського господарства передодня утворення Давньої Русі

301

ARCHAEOLOGY and NATURAL SCIENCES

Bilynskyi, O. O., Jachimowicz, K. Economy of the Scythian Time Population in the Seym River Basin on the Results of Geoinformational Analysis of the Natural Conditions and Sites

Manigda, O. V., Probyigolova, O. S., Ocheretnyj, S. V. An Experience in Topography Mapping of Lysukha Hillfort. Measurements and Analysis of Settlement Current Preservation. Reconstruction of the Natural Relief State

Gorbanenko, S. A. Comparative Analysis of Agriculture on the Eve of the Formation of Old Rus'